

Fördjupa diskussionen om "social distans"

Vi vill tänka efter – inte handla i panik. Det behövs en fördjupad diskussion om begreppet "social distans".

Alla som är över 70 år, uppmanas i dag att "hålla social distans" och "undvika onödiga sociala kontakter". Vad betyder det? Vem är det farligt att ta kontakt med? Vem är det onödigt att ta kontakt med? Hur ser en onödig kontakt ut? Är det farligt att tala med varandra? Om det är isolering och karantän som vi uppmanas till uppstår frågan: För vad är isolering och karantän effektiva åtgärder?

Demokrati tar mycket tid och mångas ansträngning att bygga upp, men kan lätt raseras. Vi vill därför nu diskutera två möjliga betydelser av begreppet "social distans". Den ena betydelsen riskerar att skapa grund och förberedelse för diktatur. Den andra betydelsen är två meter mellan personer i sociala situationer för att undvika virussmitta. Vi föredrar den senare, men vill också diskutera den första.

Human rights watch, The Economist med flera varnar för att välmenande demokratiskt valda regeringar riskerar att legitimera inskränkningar av grundläggande medborgerliga rättigheter, i sin iver att minska smittorisken. Man legitimerar inskränkningar som leder till diktatur genom att rekommendera "social distans" som försvårar, omöjliggör eller förbjuder sociala relationer och organisering – eller ett fungerande socialt liv, då sociala relationer är en grundbult i mänskligt liv.

Statsvetaren Staffan Lindberg, professor vid Göteborgs Universitet [frågar i Dagens Nyheter](#), om det är värt att tvingas leva under diktatur för att mildra effekterna av en sjukdom som kanske dödar en procent av befolkningen. Han menar

att flera redan börjat. Han talar om Polen och Indien och undrar om Trump kommer att använda pandemin för att ställa in höstens val och i förlängningen avskaffa demokratin i USA. Vi gör ju bara som Norge, kan Trump säga till dem som undrar. Norge som var nära att avskaffa demokratin genom att ge regeringen oinskränkt makt. I Norge blir det förhoppningsvis tillfälligt. En fråga är hur det blir i Israel, där en "tillfällig" regering har styrt i 15 månader och nu förbereder en stängning av landets demokratiska institutioner på måndag den 30/3. Kommer demokratin att överleva där, frågar Lindberg.

Vi är inte statsvetare. Tillsammans har vi dock lite samhällsvetenskaplig och medicinsk kunskap. Dessutom delar vi ett intresse för ordens betydelse. Vi undrar över vad "social distans" betyder och menar att det har använts på ett sätt som skapar just den onödiga osäkerhet och rädsla som det är väldigt viktig att undvika.

Gränser stängs, folk stängs inne: i sina lägenheter, i sina städer, områden och länder. Faran ska inte komma in till oss, tycks vara en tanke som många accepterar. Social distans kan betyda att vi inte ska träffas för att det är farligt. Vi ska inte träffa de som kan vara farliga. Rädslan gör att vi ryggar tillbaka, att vi håller oss undan, att vi blir allt mera främmande för varandra – rädslan ökar med distansen, som i sin tur, ökar med rädslan.

Allt främmande blir allt farligare. Då blir det, åtminstone politiskt, nödvändigt att göra något nu. NU på en gång. Gärna något som märks. Kanske något som man kan tro minskar oron. Allt måste gå fort. De traditionella demokratiska och administrativa institutionerna hinner inte med. Undantagstillstånd blir en allt mera accepterad regel. Tyvärr tenderar undantagstillståndens effekter att bli mera långvariga än vad som var tanken då de inrättades. Det är denna fara som vi vill försöka att undvika.

Social distans kan också betyda att vi håller två meter mellan

oss när vi är ute och går. Det hindrar inte oss att tala med varandra. Möjligtvis måste vi tala lite mera genomtänkt för att riktigt förstå varandra. Vi kan inte knuffas och kramas, som ett sätt att kommunicera. Men vi kan fortfarande tala med varandra. Det kanske inte är så dumt att börja tala lite mera genomtänkt. Vi kan också lyssna. Vi kan kanske till och med lära oss att lyssna lite mera genomtänkt. Att riktigt försöka förestå den andre. Tänk om vi till och med skulle kunna börja att fundera lite mera över vad vi egentligen menar med de ord som vi använder. Tänk om det fysiska avståndet kan leda till en språklig utveckling!

Utomhus är bra om man vill undvika smitta som är luftburen. De små viruspartiklarna blåser lättare bort då. Men vi kan också umgås inomhus. Då kanske avståndet blir extra viktigt. Men vi talar fortfarande endast om ett fysiskt avstånd – inte ett socialt. Endast ett fysiskt avstånd.

Det finns inget annat avstånd än just det fysiska avståndet som är befogat utifrån smittorisken. Naturligtvis smittar man inte varandra mindre om man är 49 människor tillsammans där ingen håller avstånd till någon annan än om man är 50 som håller avstånd. Men om vi lär oss att hålla ett tvåmeters avstånd till varandra kan vi göra allt som detta avstånd tillåter, både på arbete och fritid.

Kanske kan vi tänka att den nuvarande situationen kräver en speciell skyddsutrustning – speciella arbetskläder om man så vill. "Kläder" som minskar smittorisken, där det fysiska avståndet på någon meter är det viktigaste. Kanske kan vi nu planera för att bättre liv.

Kanske kan vi tänka att nu står vi inför en svår och gemensam uppgift, där var och en måste göra sin del, göra det man kan, undvika att bli smittad, undvika att smitta andra och hjälpa till med det man kommer åt att göra, till exempel handla åt varandra och visa att man bryr sig. Om vi alla hjälper varandra i stället för att tala om ett krig som vi måste vinna

mot något och i värsta fall mot någon – så klarar vi säkert detta. Och hur det än går är det med våra sociala relationer som vi kan bygga samhällen med demokratiska institutioner.

Eva och Pål Silow Wiig